

Niezależna ekspertyza na rynku mocy – podejście praktyczne

dr inż. Piotr Plis

Mateusz Skupień

„ENERGOPOMIAR” Sp. z o.o., Zakład Techniki Ciepłej

Procesy rynku mocy nabrały tempa. 29 maja 2018 roku zakończyła się certyfikacja ogólna, a już 5 września br. rozpocznie się kolejny etap, którym jest certyfikacja do aukcji mocy. W jej toku właściciele jednostek fizycznych chcący zawrzeć umowę mocową z operatorem będą musieli złożyć dla swoich jednostek wnioski o wydanie certyfikatu potwierdzającego utworzenie jednostki rynku mocy oraz uprawniającego do udziału w aukcji. W tym celu konieczne będzie zebranie zestawu danych i dokumentów wymaganych zapisami Regulaminu rynku mocy [1]. Oprócz standardowych załączników do wniosku o certyfikację od określonej grupy jednostek fizycznych wymaga się przedstawienia ekspertyzy przeprowadzonej przez niezależny podmiot. Dotyczy to nowych oraz modernizowanych jednostek rynku mocy wytwórczych, a także jednostek rynku mocy redukcji zapotrzebowania chcących zawrzeć umowę mocową na czas dłuższy niż 1 okres dostaw. Właściciele takich jednostek (dostawcy mocy) stoją dzisiaj przed wyborem profesjonalnego doradcy, który najpóźniej do dnia **14 września 2018** roku (ostatni dzień na składanie wniosków o certyfikację do aukcji mocy) przygotuje niezależną ekspertyzę spełniającą wymagania Ustawy o rynku mocy [2] oraz Regulaminu rynku mocy, którą następnie dostawca mocy załączy do wniosku o certyfikację.

Znaczenie niezależnej ekspertyzy

Wybór podmiotu, który opracuje ekspertyzę jest o tyle istotny, że dokument ten podlega weryfikacji przez operatora w zakresie poprawności jego sporządzenia. Negatywna ocena spowoduje odrzucenie wniosku i w efekcie zamknięcie dostępu do rynku mocy w najbliższych okresach dostaw. Można się spodziewać, iż ceny za świadczenie obowiązku mocowego będą najbardziej atrakcyjne w przypadku pierwszych aukcji mocy.

Rok 2018 jest rokiem szczególnym ze względu na zasady realizacji procesów rynku mocy, a jednym z przykładów tego wyjątkowego podejścia jest objęcie jednym procesem certyfikacji do aukcji aż trzech aukcji, tj. na lata 2021, 2022 i 2023. Pomimo iż w pierwszej certyfikacji do aukcji głównej konieczne będzie złożenie trzech odrębnych wniosków dla każdego z lat 2021–2023, to czas na ich złożenie jest taki sam – od 5 do 14 września 2018 roku. Oznacza to, iż ewentualne błędy zawarte w ekspertyzie, które będą rzutowały na poprawność jej wykonania i tym samym możliwość odrzucenia przez operatora, spowodują, że właściciel jednostki fizycznej będzie miał możliwość ponownego przedstawienia poprawnej ekspertyzy dopiero w certyfikacji do aukcji mocy z okresem dostaw rozpoczynającym się od 2024 roku. Będzie to skutkowało wykluczeniem możliwości pozyskiwania wynagrodzenia z tytułu uczestnictwa w rynku mocy przez pierwsze trzy lata jego funkcjonowania.

Zawarcie umowy mocowej na okres dostaw dłuższy niż jeden rok umożliwi właścicielowi jednostki fizycznej uzyskanie stałej stawki wynagrodzenia za świadczenie obowiązku mocowego w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem jego corocznej waloryzacji. Możliwość zawarcia jednej umowy wieloletniej jest bardziej atrakcyjna w zestawieniu z corocznym uczestnictwem w aukcjach mocy na kolejne lata dostaw, gdyż unika się w ten sposób ryzyka obniżenia stawki wynagrodzenia za świadczenie obowiązku. W interesie właścicieli jednostek fizycznych objętych obowiązkiem przeprowadzenia niezależnej ekspertyzy leży zatem zapewnienie odpowiedniej jakości jej wykonania.

Obszary tematyczne ekspertyzy

Niezależna ekspertyza jest wymagana w dwóch sytuacjach:

(1) gdy właściciel nowej lub modernizowanej jednostki rynku mocy lub jednostki rynku mocy redukcji zapotrzebowania składa wnioski o zawarcie umowy mocowej na okres dłuższy niż 1 rok w toku aukcji głównej

oraz

(2) gdy umowa mocowa na okres dłuższy niż 1 rok została już zawarta z właścicielem nowej lub modernizowanej jednostki rynku mocy (zawarcie umowy mocowej w toku aukcji mocy) i zachodzi konieczność wykazania, że tzw. Operacyjny Kamień Milowy został osiągnięty najpóźniej przed rozpoczęciem pierwszego okresu dostaw.

Na podstawie zapisów Regulaminu można wskazać trzy obszary, których dotyczy niezależna ekspertyza. Pierwszym z nich jest **obszar nakładów finansowych** poniesionych lub planowanych do poniesienia na układy i instalacje związane funkcjonalnie i technologicznie z wytwarzaniem lub magazynowaniem energii elektrycznej. Ekspertyza powinna zweryfikować i potwierdzić poprawność ich określenia. Należy pamiętać, iż zgodnie z zapisami Ustawy na potrzeby certyfikacji do pierwszej aukcji głównej można uwzględnić nakłady inwestycyjne poniesione od 1 stycznia 2014 roku, podczas gdy dla wniosków składanych na potrzeby drugiej aukcji głównej okres ten rozpoczyna się od 1 stycznia 2017 roku. W przypadku certyfikacji do kolejnej aukcji mocy okres ponoszenia nakładów inwestycyjnych nie wynika już z przepisów przejściowych i obejmuje okres od początku 2018 roku do roku dostaw, czyli w przypadku trzeciej aukcji będzie to okres do dnia 31 grudnia 2022 roku.

Drugim obszarem, w którym niezależna ekspertyza ma zweryfikować i potwierdzić spełnienie wymagań, jest **obszar standardów emisyjnych** określonych dla danej jednostki wytwórczej przez stosowną dyrektywę (odpowiednio: dyrektywa IED [3] lub dyrektywa MCP [4]). Analizie

i weryfikacji pod względem zgodności z wymaganiami właściwej dyrektywy podlegają wszystkie obiekty energetycznego spalania technologicznie powiązane z jednostką rynku mocy.

Trzecim obszarem, którego dotyczy niezależna ekspertyza, jest wydanie potwierdzenia w zakresie spełnienia wymagań w celu wydłużenia umowy mocowej o dodatkowe dwa lata („**green bonus**”). Jednostki fizyczne wchodzące w skład nowej lub modernizowanej jednostki rynku mocy wytwórczej będą musiały dotrzymać dwóch warunków. Pierwszym z nich – i weryfikowanym przez niezależną ekspertyzę – będzie osiągnięcie jednostkowego wskaźnika emisji CO₂ na poziomie mniejszym lub równym 450 kg CO₂/MWh, przy czym do wyznaczenia wartości tego wskaźnika należy wziąć sumaryczną wielkość produkcji energii (ciepła i energii elektrycznej wyrażonych we wspólnej jednostce). Drugi warunek dotyczy jednostek kogeneracji, które zobligowane są do dostarczania co najmniej połowy ciepła wytworzonego w takiej jednostce do systemu ciepłowniczego, w którym nośnikiem ciepła jest gorąca woda.

Obszar środowiskowy – na co zwrócić uwagę

Wątpliwości w obszarze dotrzymania wielkości dopuszczalnych emisji mogą wynikać chociażby z zasad związanych z określaniem wymagań dla instalacji spalania. Ze względu na fakt, iż zasadniczym kryterium jest w tym przypadku praca na wspólny komin, mogą występować przypadki, w których obiekt energetycznego spalania nie będzie wchodził w skład jednostki fizycznej wytwórczej (np. kocioł wodny), podczas gdy będzie on przyłączony do wspólnego komina z innymi źródłami wytwórczymi pracującymi na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej zwiększając tym samym moc w paliwie „na kominie”. Z punktu widzenia zapisów dotyczących rynku mocy kocioł taki nie będzie wchodził w skład źródeł wytwórczych jednostki rynku mocy, które trzeba przeanalizować w niezależnej ekspertyzie, jednak pojawi się konieczność wliczenia go do sumarycznej mocy zawartej w paliwie na kominie.

Każdy obiekt energetycznego spalania, którego działanie jest niezbędne do świadczenia obowiązku mocowego przez daną jednostkę rynku mocy, musi być objęty pozwoleniem zintegrowanym, a ekspertyza ma potwierdzać, że obiekty wchodzące w skład jednostki rynku mocy w okresie dostaw będą spełniać wszystkie warunki niezbędne do utrzymania tego pozwolenia (lub innego równoważnego dokumentu).

Potrzebne standardy jakości

Zapisy Regulaminu rynku mocy nie prezentują szczegółowej metodyki opracowania ekspertyzy określając jedynie jej zakres, co powoduje, że podmioty stojące przed koniecznością jej wykonania zmuszone są do samodzielnego wypracowania autorskiego podejścia jej realizacji.

Zawartość merytoryczna niezależnej ekspertyzy w zakresie potwierdzenia spełnienia wymagań uprawniających do dodatkowego wydłużenia okresu dostaw (green bonus) raczej nie budzi wątpliwości. Jednak pozostałe dwa obszary – finansowy i środowiskowy – są różnie interpretowane pod względem zakresu analiz, które powinny zostać przeprowadzone w celu potwierdzenia spełnienia stosownych wymagań. Z tego względu pożądane byłoby wypracowanie choćby ogólnych wytycznych (standardów) dotyczących zawartości takiej analizy, aby spełniała ona swoją rolę z punktu widzenia „gwarancji” udzielanej przez wykonawcę ekspertyzy (rozumianej jako jakość i rzetelność oraz kompleksowość analiz składających się na niezależną ekspertyzę). Chodzi tutaj zarówno o „gwarancję” na rzecz zleceniodawcy, czyli podmiotu biorącego udział w rynku mocy, jak i „gwarancję” na rzecz operatora, którego podstawowym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa systemu elektroenergetycznego.

Zdaniem autorów niniejszego artykułu, aby wypełnić wymagania stawiane wobec niezależnej ekspertyzy, powinna ona zawierać co najmniej następujące elementy:

Część 1 – Weryfikacja nakładów inwestycyjnych

- ⊗ Analiza oraz weryfikacja założonego zakresu projektu modernizacji lub budowy jednostki wytwórczej w odniesieniu do jego celu.
- ⊗ Weryfikacja i ocena przyjętego budżetu projektu, w tym ocena realności założonych kosztów względem warunków rynkowych.
- ⊗ Weryfikacja i ocena przyjętego harmonogramu projektu.

Część 2 – Weryfikacja dotrzymania standardów emisyjnych

- ⊗ Określenie dopuszczalnych poziomów emisji wynikających z wymagań właściwej dyrektywy i przedstawienie tych wartości dla obiektów energetycznego spalania powiązanych z jednostką fizyczną wchodzącą w skład nowej lub modernizowanej jednostki rynku mocy wytwórczej.
- ⊗ Przedstawienie poziomów emisji dla obiektów energetycznego spalania powiązanych z jednostką fizyczną wchodzącą w skład nowej lub modernizowanej jednostki rynku mocy wytwórczej.
- ⊗ Ocena rozwiązań zastosowanych w projekcie (budowa lub modernizacja jednostki) w zakresie dotrzymania wymogów środowiskowych przez jednostkę wytwórczą.

Część 3 – Green bonus

- ⊗ Obliczenie jednostkowego poziomu emisji zgodnie z metodyką zawartą w Regulaminie rynku mocy.

Każda z wymienionych powyżej części ekspertyzy w sposób szczegółowy powinna ujmować następujące punkty:

Część 1 – Weryfikacja nakładów inwestycyjnych

1. Określenie i ocena przyjętego budżetu projektu (inwestycji).
2. Weryfikacja i ocena zakresu rzeczowego projektu w postaci listy zadań/działań z zaznaczeniem kluczowych etapów (kamienie milowe).
3. Ocena harmonogramu rzeczowo-finansowego.
4. Opracowanie zestawienia poniesionych oraz planowanych nakładów inwestycyjnych.
5. Opis stanu zaawansowania projektu.
6. Weryfikacja i ocena poniesionych kosztów względem zakładanego budżetu, w tym ocena realności kosztów planowanych względem warunków rynkowych.
7. Przypisanie nakładów inwestycyjnych do poszczególnych jednostek rynku mocy.
8. Określenie poziomu jednostkowych nakładów inwestycyjnych oraz ocena ich wysokości względem poziomu nakładów przedstawionych w rozporządzeniu Ministra Energii (parametry aukcji mocy na lata 2021–2023).

Część 2 – Weryfikacja dotrzymania standardów emisyjnych

1. Identyfikacja obiektów energetycznego spalania wchodzących w skład jednostki rynku mocy.
2. Określenie wymagań emisyjnych dla obiektów poddanych analizie.
3. Opis stanu istniejącego – aspekty techniczne oraz prawne.
4. Opis stanu docelowego.
5. Ocena możliwości dotrzymania wymogów środowiskowych w oparciu o obecne standardy emisyjne wynikające z dyrektyw IED lub MCP.

Część 3 – Green bonus

1. Opis przyjętej metodyki określania wskaźnika emisji CO₂.
2. Opis stanu docelowego w zakresie dostarczania ciepła do systemu ciepłowniczego – dla jednostek CHP.
3. Obliczenie wskaźnika emisji CO₂.
4. Ocena spełnienia wymagań stawianych przez Ustawę o rynku mocy.

Ponadto do każdej ekspertyzy powinno zostać dołączone oświadczenie podmiotu sporządzającego ekspertyzę o braku przeciwwskazań do jej przeprowadzenia przez dany podmiot (załącznik 7.7 do Regulaminu rynku mocy).

Podsumowanie

Zarówno Ustawa o rynku mocy, jak i Regulamin rynku mocy nie nakładają sztywnych ram na zawartość niezależnej ekspertyzy, co może powodować niejednolite podejście do jej opracowania. W efekcie może to skutkować znacznymi różnicami w jakości opracowanych dokumentów. Brak ustandaryzowanego formatu jednocześnie może sprawiać trudności przy weryfikacji dokonywanej przez operatora w procesie oceny wniosków o certyfikację. Biorąc pod uwagę specyficzny charakter roku 2018 (okres przejściowy), wybór wiarygodnego partnera wykonującego ekspertyzę leży w interesie właścicieli jednostek zamierzających zawrzeć umowy mocowe na więcej niż 1 rok.

LITERATURA

- [1] *Regulamin rynku mocy*, wersja zatwierdzona przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki Decyzją z dnia 30 marca 2018 r., https://www.pse.pl/documents/20182/98611984/Decyzja_Prezesa_URE_z_dnia_30.03.2018.pdf [dostęp: 28.05.2018].
- [2] *Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy*, Dz.U. 2018, poz. 9.
- [3] *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)*, Dz.Urz. UE L 334/17.
- [4] *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania*, Dz.Urz. UE L 313/1.